

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 109:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo: Dr J. van
C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk;
Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem;
Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht;
Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp;

Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N.
Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra,
Dr H. W. Lamm, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam;
Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen;
Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Baan, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh.
Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam;
Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meester, Rotterdam;
Dr J. Thijss, Meppel; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage;

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f9.— per jaar.

Advertentiën: 35 cent per regel.

INHOUD: Parochie-indeeling of Kerkopsplitsing II. — In
de Schrift: In onze harten uitgestort (Rom. 5:5b) Pinksteren.
— Kerkelijk Leven. De orde der Liturgie I. Nieuwe rubriek?
Moderne heilzaligheid. Vraagrecht. — Uit het Pol. en Soc.
Leven: Privaat of Communaal bent XIV. — Kuiper-Biblio-
grafie LXXXVI. — Literatuur en Kunst: Huisvaart en
Pinksteren. — Uit de Buitenl. Kerken. Onbekend maakt
onbemind. — Personeel. — Stemmen uit onze Kerken. —
Kerknieuws.

PAROCHIE-INDEELING OF KERKSPLITSING.

II.

Zal de kerk in de groote steden aan hare heilige
roeping kunnen beantwoorden, dan moet zij ge-
splitst worden in meerdere, naar vaste grenzen
afgebakende, zelfstandige kerken, elk onder een
eigen kerkeraad.

Thans stuit men aan op, althans gedeeltelijke
toepassing van het z.g. parochie-systeem, dat
de eenheid der kerken misdien één kerk-
raad handhaaft, maar dit is niet voldoende. Wel
worden in deze richting belangrijke voorstellen ver-
kegen: vernieuwing van het aantal predikants-
plaatsen; verkiezing van onderlingen en diakenen
door de wijk, voor de wijk, en uit de wijk; wijk-
catechisatie. Men bleef echter halverwege staan, en
trok de lijnen niet door.

Doorgaande in de richting van het parochie-stel-
sel zou men noodzakelijk moeten komen tot een
andere regeling met betrekking tot de bediening
des Woords en der sacramenten, inzonderheid die
van het heilige avondmaal.

De tegenwoordige toestand is beslist onhoudbaar.

Wat ook bereikt werd aan meerdere concentratie
van den ambtelijken dienst in de afzonderlijke stads-
deelen, voorzover ons bekend, wordt in al onze
groote steden nog vastgehouden aan het z.g. rond-
preken. De dienaar des Woords moeg voor huis-
bezoek en catechisatie aangewezen zijn op een
bepaalde wijk, door het rondpreken wordt hij de
meeste Zondagen gescheiden van dat deel der ge-
meente, dat hij speciaal te behandelen heeft. In
Amsterdam b.v. vervult hij ongeveer éénmaal in de
twee maanden een morgen- en een avondbeurt in
het kerkgebouw, dat in of nabij zijn wijk is ge-
legen. (Het aantal kerkgebouwen (8) is niet even-
redig aan het aantal wijken (11).) Slechts enkele
malen in het jaar treedt hij dus op voor menschen,
die hem niet vreemd zijn, met wie hij gedurig
persoonlijk contact heeft, van wier geestelijke nood-
den hij weet. Maar gewoonlijk staat hij voor een
„gehoor“, dat hij van nabij niet kent, en waar-
mede hij nooit in nauwere aanraking komt.

De bezwaren, aan deze methode verbonden, zijn
reeds zoo dikwijls in 't licht gesteld, dat het mij
onnooig voorkomt, daarop uitvoerig in te gaan.
Iets dient er evenwel van te worden gezegd.

Naar het Bevestigings-formulier is het de roe-
ping van de dienaren des Woords, „dat zij des
Heeren Woord, door de Schriften der profeten en
apostelen geopenbaard, grondig aan hun volk zal-
len voordragen, en het toeëigenen, zoo in het
gemeen als in het bijzonder, tot nuttigheid der
toehoorders, met onderwijzen, vermanen, vertroos-
ten en bestraffen, naar eens iegelijks behoefte,
verkondigende de bekeering tot God en de ver-
zoening met Hem door het geloof in Christus...”

Is het voor elken dienaar reeds heel moeilijk,
in alle opzichten te voldoen aan wat hier wordt
gevraagd, bij wie rondpreken moet kan uiteraard
wat in de door mij gespatieerde woorden wordt
uitgedrukt, zeker niet tot zijn recht komen. Hoe
zal hij aan zijne prediking een specialiseerend ka-
rakter kunnen geven; hoe winst kunnen doen met
zijn ervaringen, opgedaan bij het huisbezoek? Aan
het voor hemzelf en voor de gemeente zoo vrucht-
baar behandelen van een bepaald deel der H. Schrift
in z.g. „vervolgpreeken“, heeft hij niet te denken.
Want zou hij die honden in alle kerkgebouwen,
dan gaat daarmee teloor wat juist het kenmerkende
van zulke preeken is, nl. dat zij in rechtstreeksch
verband met elkaar staan. Bepaalt hij zich hierbij
echter tot het kerkgebouw van zijn wijk, dan wordt
— tengevolge van de lange tusschenpoelen — de
aansluiting gemist.

Uit een en ander volgt, dat ook de gemeente
onder dit rondpreken moet lijden. Zij wordt niet
stelselmatig bereid en gebouwd. De noodige sa-
menhang in de bediening des Woords ontbreekt.
Dat dit algemeen wordt gevoeld, zouden we niet
gaarne beweren. Maar wel is het een feit, dat
er velen zijn, die prijs stellen op een vaste lijn
in de prediking, en die daarom de voorkeur geven
aan het geregeld volgen van één predikant. Na-
tuurlijk moet het nalopen van dominees niet uit-
sluitend uit zulke hoogere motieven worden ver-
klaard. Hierbij werken ook andere factoren, die
vrijwel aan ieder bekend zijn. Men denke alleen
maar aan den toeloop, dien een „nieuwe“ dominee
heeft, maar die straks — in den regel, niet altijd —
gaandeweg mindert, wanneer men aan hem gewoon
is geraakt, en vooral wanneer een nog „nieuwe“
ster aan den kerkelijken hemel ter plaatse is op-
gegaan. Ten gevolge van dat rondpreken is nu
eenmaal bij een deel der kerkleden 't besef ge-
weekt van een vrijheid, die bedenkelijk veel op
bandeloosheid gelijkt. De gedachte is er door ge-
voed, gelijk Dr A. Kuiper zeer juist opmerkt, Pro
Rege, II, blz 289, „dat niet Christus den herder
over de schapen aanstelt, maar dat de schapen, bij
groepjes, zelf zich hun herder kiezen; een gedachte,
die het Koningschap van Christus in de hartader
aantast“. Het gevolg is, dat men gaat waar en
bij wien men wil. Band wordt niet gevoeld dan aan
een of twee predikers. Zijn die, uithoofde van den
verren afstand, niet te bereiken, welnu, dan richt
men zijn schreden naar het gebouw eener andere
kerkgemeenschap, waar ook een „gezochte“ voor-
ganger optreedt. Wie merkt er iets van? Men wordt
immers nergens gemist?

Inderdaad, men wordt nergens gemist. Is het
niet droef? Teekent reeds dit alleen niet het on-
houdbare van den toestand? Wat komt er zoo van
de oefening van de gemeenschap der heiligen?
Wat van het toezicht op kerk- en avondmaal-
bezoek?

't Moet eerlijk erkend: toezicht op het kerkbe-
zoek is er niet, kan er niet zijn, dan alleen op
dat van hen, die 't het minst nodig hebben, nl.
zij, die zich geregeld in één en hetzelfde kerkge-
bouw laten vinden. De anderen zijn op hun zwerf-
tochten door de stad nimmer te controleren.

Vooraf wat de bediening van het heilige avond-
maal betreft, gaat dit ontbreken van het noodige
toezicht zwaar drukken.

Het is in Amsterdam geen zeldzaamheid, dat de
predikant, die het avondmaal bedient, van de hon-
derden aanzittenden, niemand kent dan de ouder-
lingen en diakenen. Wanneer hij b.v. zijn wijk
heeft in het Oosten der stad, en dienst moet doen
in het Westen, dan spreekt 't vanzelf, dat hier
de menschen hem vreemd zijn, want hij is zelden
of nooit in de gelegenheid, hen te ontmoeten. Kan
dit echter in overeenstemming geacht met de ge-
meenschapsidee, die aan den disch des Verbonds
tot uitdrukking moet komen?

Ergo is, dat bij de tegenwoordige regeling de
ouderlingen niet al de toetredenden kennen.
Niet de dienstdoende predikant, maar zij hebben
te waken, dat het sacrament niet worde onheil-
ligd. Kunnen zij dat, indien in het kerkgebouw,
waar zij dienst hebben, ook leden uit andere wijken
vrijelijk mogen toetreden? Zij moeten in staat zijn,
te constateeren, welke leden hun plaats aan de
tafel des Heeren ledig laten. Zijn zij dat, zoolang
de schapen, aan hunne speciale zorg toevertrouwd,
ook elders weide mogen zoeken? Gaat een kerk,
wanneer zij zulke toestanden bestendigt, vrij uit?
Maakt zij, haars ondanks, zoo de tafelwacht niet
tot een sinecure? Tot de kerkelijke huwelijksbe-
vestiging, tot het ontvangen van den doop voor
zijn kind, laat zij niemand toe, die niet een bewijs
van lidmaatschap kan overleggen. Uitmendend, maar
waarom dit niet geëischt bij den toegang tot het
avondmaal? Wat waarborg heeft zij thans, dat een
geenszins gereinigd metterdaad van het avondmaal af-
blijft? Hij kan immers gaan aanzitten in een kerk-

gebouw, heel ver van zijn wijk gelegen, waar
niemand hem kent?

Het was zeker een stap in de goede richting,
toen de kerkeraad van 's-Gravenhage kort geleden
besloot, dat elke dienaar des Woords voortaan
steeds in het kerkgebouw van zijn wijk het avond-
maal zal bedienen. Maar is deze maatregel af-
doende? Moeten ook niet de leden voor de
viering van het avondmaal aangewezen worden op
het kerkgebouw van hun wijk? En — niet alleen
voor de viering van het avondmaal, maar ook voor
de bediening des Woords?

Mij dunkt, dit is een eerste voorwaarde voor
werkelijke parochievorming.

* * *

En deze kan niet tot stand komen zonder een
goede regeling der zitplaatsen.

De zitplaatsen in de kerkgebouwen moeten niet
langer, zooals hier en daar, voor het meerendeel
vrij zijn. Het is vooral daardoor, dat de zoo noodige
veranderingen in het kerkelijk leven worden tegen-
gehouden. Duidelijk is dit uiteengezet in een rap-
port, omlangs te dezer zake bij den kerkeraad van
een onzer groote steden ingediend. Aangewezen
werd o.m., dat het systeem van vrije zitplaatsen:
1. het zich verspreiden van de leden der gemeente
uit éénzelfde wijk over tal van kerkgebouwen be-
vordert, waardoor het toezicht van de ouderlingen
en van de gemeentelieden onderling op het getrouw
bezoeken der samenkomsten zoo goed als onmo-
gelijk gemaakt, en de sterking van de banden der
gemeenschap, die allereerst in de afzonderlijke
wijken gevoed en geoeft moet worden, grooten-
deels geschaad wordt; 2. het z.g. nalopen van één
of meer dienaren, met voorbijgaan van al de an-
deren, in de hand werkt, en daardoor schade doet
aan de waardeering van de onderscheidenheid der
gaven en aan de volle vrucht van de bediening
des Woords; daar opeenhooping der gemeentelieden
in enkele diensten afbreuk doet aan de orde en
de rust in de samenkomsten, en oorzaak is, dat
wie in een kerkgebouw geen plaats meer vond,
naar het gebouw eener andere kerkgemeenschap
trekt; 3. aanleiding geeft tot het zich verdeelen
van de leden van één huisgezin over verschillende
kerkgebouwen, en daardoor oorzaak wordt, dat de
ouders op het getrouw ter kerke gaan hunner kin-
deren niet behoorlijk kunnen toezien, evenmin als
op hun gedrag tijdens de godsdienstoefening.

De vrije zitplaatsen moeten daarom worden ver-
vangen door vaste. Met behoud van het noodige
aantal plaatsen voor niet-leden en vreemdelingen,
moeten allen, die binnen aangewezen grenzen in den
naasten omtrek van een kerkgebouw wonen, in
dat kerkgebouw voor zich, of voorzover zij gezins-
hoofd zijn, voor zich en de leden van hun gezin,
het aantal vaste zitplaatsen kunnen verkrijgen, dat
ze behoeven, en dan natuurlijk kosteloos.

Dien kant moet het uit.

Wanneer de leden aan een bepaald kerkgebouw
worden gebonden, ligt de weg open om tot het af-
schaffen of inperken van het rondpreken te komen.
En kon daartoe worden overgegaan, dan zou de
parochiale indeeling metterdaad haar beslag krijgen.

Vóel ware dan gewonnen, maar — niet genoeg.
Want — ook de meest strenge doorvoering van
het parochiale systeem is voor onze groote-stads-
kerken onvoldoende.

C. LINDEBOOM.

UIT DE SCHRIFT.

In onze harten uitgestort.
Pinksteren.

„Omdat de Heide Gods in onze harten uitgestort
is door den Heiligen Geest, Die ons is gegeven.
Rom. 5:5b.

In het feit van Pinksteren sluit zich de rei der
groote heilsfeiten af.

Dit wonder der genade is het laatste in den kring
der krachtige daden, die God in de volheid der